HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

פסולה ליבמה. כלשת אים שזינתה שאסורה לבעלה וכיון דזונה היא אסורה לכהונה: **אמר איילונים זונה היא.** בפרק הבא על יבמתו (לעיל דף פא.) ויליף לה [שם:] מהזנו ולא יפרוצו[ז] : **מתני' סרים חמה כהן וכו'.** אבל סרים אדם מיפסל נמי פסיל לה מתרומה דבי נשא דהיינו פלוגא דכת: **לא יחלון.** אם יש אח אחר: **אבל לא נישא.** שהוא מזכר והשוכב עמו הרי הוא כבא על הזכר: **רבי אליעזר אומר.** בגמרא[ח] מפרש פלוגתייהו: **גמ' מהו דתימא מוליד מאכיל.** דלייקינן וליד ביתו הם יאכלו[ט] הראוי להוליד יאכיל: **מאכילה בתרומה כו'.** לקמן מפרש לה בתרומה בזמן הזה דרבנן אבל במידי דאוריתא לא מאי טעמא אפילו אים אפילו הוא: **ר"ל קאמר כו'.** והכי משמע מילתיה דר"ל מאכילה בתרומה כלומר בזה"ז אמין נוהג אלא תרומה ואינו מאכילה בכלום בזמן שאזה ושוק נוהגין דהיינו כשהמקדש קיים: **אפי' בתרומה דרבנן.** כגון תרומת פירות הואיל ואיכא תרומה דאורייתא כגון דגן תירוש ויצהר גזרי': **אף מאכילה.** דזכר מעליא הוא: **סברת תרומה בזה"ז דרבנן.** דקמוקמת לה למתניתין במידי דרבנן ואסרת לה בחזה ושוק: **שאני שונה.** בריית עיגול של תרומה בטל במאה של חולין או עיגול של תרומה טמאה בטל בק' עיגולים של תרומה טהורה ואי תרומה בזמן הזה דאורייתא כיון דעיגול דבר חשוב הוא ודרכו לימנות לא בטיל אף על גב דתרומת תאנים דרבנן הואיל ותרומה דאורייתא נוהגת לא מבטלין דרבנן גזרה דרבנן אבו דאורייתא: **אמר ליה והלא אני שונה כו.** כלומר מי אית לך למיגזר בהא דרבנן אבו דאורייתא אי נמי אתית לבטולי בדאורייתא לאו איסורא הוא שהרי אני שונה חתיכה של חטאת טמאה בטיל בטהורה והכא מידי דאורייתא הוא ואף על גב דדרכו לימנות דמי סברת כל שדרכו לימנות שנינו דלא בטיל את שדרכו לימנות במנין שנינו שעשאוהו מיוחד למנין אבל חתיכה ועיגול פעמים שהם נמכרים בחומד אף על גב דרגילים לימנות הואיל ואינן מיוחדים בכך בטלין: **אלא.** פניגר"י מין קטנית הוא ולמתק הקדירה בא: **ידלקו.** כלאים בשריפה דכתיב (דברים כב) תוקדש תוקד אש [קידושין טו:] : כולן

לימא תיהוי תיובתא דרב המנונא דאמר [ט]שומרת יבם שזינתה פסולה ליבמה לא הוא הדין אפילו לאחר נמי ואיידי דתנא רישא בדידיה תנא נמי סיפא בדידיה: וכן איילונית שחלצו לה אחין כו': טעמא דבעלוה הא לא בעלוה לא כמאן דלא כרבי יהודה דאי רבי יהודה [י]האמר איילונית זונה היא: **מתני'** [א]סרים חמה כהן שנשא בת ישראל מאכילה בתרומה רבי יוסי ור"ש אומרים אנדרוגינוס כהן שנשא בת ישראל מאכילה בתרומה ר' יהודה אומר [ב]טומטום שנקרע ונמצא זכר לא יחלוץ מפני שהוא כסרים [ג]ב[אנדרוגינוס נושא אבל לא נישא ר' [ד]אליעזר אומר [ג]אנדרוגינוס חייבין עליו סקילה בזכר: **גמ'** פשיטא מהו דתימא מוליד מאכיל שאינו מוליד אינו מאכיל קמ"ל: רבי יוסי ורבי שמעון אומרים אנדרוגינוס: אמר ר"ל מאכילה בתרומה ואין מאכילה בחזה ושוק רבי יוחנן אומר אף מאכילה בחזה ושוק ולריש לקיש מאי שנא חזה ושוק דאורייתא תרומה נמי דאורייתא הכא במאי עסקינן בתרומה בזמן הזה דרבנן אבל בזמן שבהמ"ק קיים מאי לא אדתני אין מאכילה בחזה ושוק ליפלוג וליתני בדידה בד"א בתרומה דרבנן אבל בתרומה דאורייתא לא הכי נמי קאמר כשהוא מאכילה מאכילה בתרומה בזה"ז דרבנן ואין מאכילה בזמן חזה ושוק ואפילו בתרומה דרבנן דלמא אתי לאוכלה בתרומה דאורייתא ור' יוחנן אמר אף מאכילה בחזה ושוק א"ל ר' יוחנן לר"ל מי סברת [ד]תרומה בזה"ז דרבנן א"ל אין שאני שונה [ה]עיגול בעגולים עולה אמר ליה והלא אני שונה חתיכה בחתיכות עולה מי סברת כל שדרכו לימנות שנינו את שדרכו לימנות שנינו מאי היא דתנן [ו]מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו נתערבו באחרות **לימא** תיהוי תיובתא דרב המנונא כו'. וא"ת לעיל בפ"ק (דף טו:) דקאמר גרות מתירא אי בני גרות מעיד אי לכם גרב המנונא מבני גרות לפשוט שהגרות פטורות מחליצה ומן היבום שאם היו זקוקות לאחין א"כ היו בני גרות פסולות מק"ו דאלמנה דליכא למפרך מה לאלמנה שכן היא עצמה מתחללת שגם היבמה שזינתה מתחללת גרב המנונא ואמר ר"י דמה דפשט להם בני גרות בזה לא היה מתיירא שאם יקפידו עליו יאמר שאין הלכה כרב המנונא: **ואין מאכילה בזמן חזה ושוק אפילו בתרומה דרבנן.** בפרק שני דכתובות (דף כה.) גבי מאי גדולה חזקה דקאמר ואיבעית אימא בתרומה דרבנן אבל דאורייתא לא אבלי הכא שינויא לא הוא כסוגיא דהכא דגזרינן דרבנן אטו דאורייתא והא דאמר בגלו עוברין (פסחים דף מד.) גבי שתי מדוכות הגם לתרומת תבלין דרבנן ולא גזרינן אטו דאורייתא אמר ר"י דשאני התם דאקראי בעלמא ולא איתחזק איסורא דאימור תרומה לתוך תרומה נפלה אבל עיגול בעיגולים הכא אע"ג דאקראי בעלמא איתחזק איסורא והא דפריך לקמן (דף פב.) דרבי יוחנן אדרבי יוחנן מבריית דשתי קופות הו"מ לשנויי בתרומת פירות דרבנן כי הכא דפסחים אלא דמשני לה שפיר וא"ת ומי דאקאי לר"ל דלא אכלה בתרומה בזמן חזה ושוק ואור"י משום דשמעינן לר' יוסי דאמר אנדרוגינוס שפיקא הוי דקאמר (ה) אלא הכריעו בו חכמים אם הוא זכר אם הוא נקבה וא"ת והא לר' יוסי תרומה בזמן הזה דאורייתא כדמוכח בריית דסדר עולם דמייתי לקמן בשמעתין וי"ל דקסבר ר"ל דר' יוסי תנא לה ולא סבר לה דכה"ג אשכחן בפרק יולא דופן (נדה דף מו:) ועוד לפי שהיה שונה אליבא דר' יוסי עיגול בעיגולים עולה ורבי יוחנן אית ליה לקמן (דף פב:) דתני לה וסבר לה כדלייק ממתניתין דמשוי ליה רבי יוסי לאנדרוגינוס ולא זכר מדקתני נושא ומינה מומבינן לקמן (שם) לרים לקיש ולדידיה ליתא לבריית מקמי מתני': **אמר** ליה ר' יוחנן לר"ל מי סברת תרומה בזמן הזה דרבנן. אע"ג דר' יוחנן גופיה אית ליה לקמן (שם) דלרבנן תרומה בזה"ז דרבנן הכא אליבא דר' יוסי קיימי וה"ק מי סברת דלר' יוסי תרומה בזה"ז דרבנן והשתא ל"ל דהא דמהדר ליה ר"ל אי שונה עיגול בעיגולים עולה אליבא דרבי יוסי היא שונה: **שאני שונה עיגול בעיגולים עולה כו'.** וא"ת אכתי דלמא אע"ג דהוי דאורייתא עולה משום דסבר כרבנן דאמרי אינו מקדש אלא ו' דברים בלבד ואר"י דא"כ ה"ל למינקט מידי דאורייתא כגון בילת טריפה שנתערבה ומדנקט עיגול בעיגולים ש"מ משום דתרומה דרבנן אבל במידי דאורייתא אסור כל שדרכו: **והלא אני שונה חתיכה בחתיכות עולה.** היינו מתני' דמייתי בסמוך דחתיכה של חטאת וכו' תימה מנא ליה דאתיא כר' יוסי דלמא רבנן היא דאמרי אינו מקדש אלא ו' דברים בלבד וי"ל הדא דבר פלוגתיה דר' יהודה הוא רבי יוסי ועוד מאי איריא דנקט חתיכה דהוי כל שדרכו לימנות הוי ליה למינקט מילתא דהוי את שדרכו כיון דאין מקדש אלא ששה דברים ומדנקט חתיכה דוקא ש"מ דוקא חתיכה דהוי כל שדרכו עולה אבל את שדרכו אוסר וה"ק הוה מצינן לשנויי לר"ל דשפיר דייק מהסיא דעיגול בעיגולים דעל כרחך לא אתי כרבנן מדנקט עיגול דהוי כל שדרכו ולא נקט את שדרכו: **מאי היא דתנן מי שהיו לו חבילי תלתן כו'.** וא"ת לר"ל כיון דתרומה בזמן הזה דרבנן אלמא בטלה קדושת הארץ א"כ כלאי הכרם נמי דרבנן ואמאי תני כל שדרכו הא בדרבנן אין אוסר כל שדרכו ואין לומר דלר"מ תרומה בזמן הזה דאורייתא דהא שמעינן ליה לר"מ דעיגול בעיגולים עולה בריש מסכת בילה (דף ג:) גבי ליטרא קליעות כו' וי"ל דכלאי הכרם חדא דרבנן דבזמן בהמ"ק הוי דאורייתא אבל עיגול תרתי דרבנן חדא דבטלה קדושת הארץ ועוד דאפילו בזמן בית המקדש תרומת תאנים דרבנן אי נמי חבילי תלתן הוי את שדרכו והכי פירושו שהיה ר"מ אומר כל שדרכו בדאורייתא מקדש ולכך אין הוא אלא שדרכו יקדש אפי' בדרבנן כגון חבילי תלתן: **נתערבו באחרות.** אמר ר"מ דלא גרסי' ואחרות באחרות מדפריך בהתערובת (זבחים דף עד. ושם) לשמואל דאסר ספק ספיקא בעבודת כוכבים מבריית שמתרת ולא משכח דקאי כשמואל אלא ר' יהודה בבריית שאוסר אפי' בשאר איסורין ספק ספיקא ושמואל סבר כוותיה בחדא בעבודת כוכבים ופליג בשאר איסורין ואי הוה גרס הכא ובע"ז ובכל דוכתי דכי הך משנה ואחרות באחרות הוה ליה לאתויי לשמואל סייעתא מכל הך משניות וי"מ דאפילו גרס בכל הך משניות ואחרות באחרות לא היה יכול להביא ראיה מהם לשמואל דאסר ספק ספיקא דדלמא הכי קאמר וכל האחרות שנתערבו באחרות דליכא אלא חד ספיקא ויש חידוש יותר בנתערב שתי פעמים מבנתערב פעם אחת דאף על גב דאיכא תרי רובי אסר מילי אוסרין חד רובא ושרינן תרי רובי כגון גבי יוחסין בסוף פ"ק דכתובות (דף טו. ושם) דאמר הולכין אחר רוב העיר והוא דאיכא רוב סיעה בהדה ואין הולכין אחר רוב העיר גרידתא ורוב סיעה גרידתא[ו] : כולן

שונה עיגול בעיגולין עולה דמשנה היא בתרומות ומדסתם רבי כר"מ (דף"ר) [אליבא דר'] יהושע פ"ק דבילה (ד.) אם יש שם מאה פומין ינלו ולא הכי הלכתא דעגול בעגולין עולה וא"כ הוי תרומה בזה"ז דרבנן ומש"ה עולה אף שהוא איש פעמים שהוא אשה וא"ת הלא ר"מ סבר תרומה בזה"ז דאורייתא ואפ"ה אמר דבר שבמנין ואיסורי אגאה אבל כי ליכא אלא חד מיניהו סבר דבטל אבל (לר"מ) [לרבי] שסתם משנה דתרומות דעיגול בעיגולין עולה כר"מ סתמא דמשנה כן ומשני אין שאני אמר ליה ר' יוחנן לר"ל מי סברת תרומה בזמן הזה דרבנן וא"ת מעתה דעולה משום דעיגול בעיגולין עולה כר"מ ומטעמייה דקא סבר בבר שבמנין ואיסורי אגאה וא"ל לא אמר דר"מ מייריי אליבא דר' יוסי. ג) ואף דג"ה נוסח גם בחיה מ"מ שמנו של גיד משום נתא דחלב גזרו ולא משום גיד וכ"כ הרשב"א בתו"ה האריך דף ק"ח דפוס ברלין נחד פירושא. ועי' בשו"ת הרדב"ז ח"ב סימן תר"ע ותמכם ק"ק דהא דמקום לאיכא למגזר משום דאורייתא מודה ר"ל וז"ע. ד) ר"ל לפי מה שפי' בתוס' לעיל ד"ה אמר דר"י מייריי אליבא דר' יוסי.

מסורת הש"ם

ח) לקמן נב: לה. לו. סוטה יח: גיטין פ: ב) לעיל פא., ג) בכורות מב:, ד) לקמן פב:, ה) [ל"ל אלעזר עיין תו"ש ועי' תוס' לקמן פד. ד"ה רבי], ו) זבחים עב. ביצה ג: ערלה פ"ג מ"ו, ז) [הושע ד], ח) [לקמן פג:], ט) [וקרא כב], י) [וע"ע תוספות ביצה ג: ד"ה ותחרות ותוספות ע"ז מט. ד"ה נתערבו ותוספות סנהדרין פ. ד"ה ואחרים ותוספות זבחים עב. ד"ה נתערבו],

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה ואין וכו' ואו"י משום דשמעי' כו' דקאמר בברייתא שלא הכריעו:

לעזי רש"י

פניגר"י [פינוגר"ן]. חילבה (גרגרנית יוונית, צמח המשמש לתבלין).

מוסף רש"י

שומרת יבם שזינתה. כשהיא שומרת יבם, אסורה ליבמה. כלשה שזינתה תחת בעלה שאסורה לבעלה (סוטה יח:). כל שדרכו לימנות שנינו. במשנה עולה כדלקמן דלא בטיל, ומשמע כל דבר שיש בני אדם המקפידין עליו מפני חשיבותו למוכרו במנין (ביצה ג: וכעי"ז זבחים עב.). את שדרכו לימנות שנינו. דמשמע את המיוחד לכך, שאין אדם מוכרו באומד (ביצה שם) שדרכו מיוחד לכך שאין לך אדם שמוסיף עליהן יתירה לנוקם ולא מוכר בלא מנין (זבחים עב.). תלתן. מין קטנית למתק קדירה, פילוג"ר בלע"ז (ביצה שם) או: מין תבלין וחשובין מאד שאף טעם הענ שוה לפרי ובלע"ז פיגוליר"ר (זבחים שם). ידלקו. כדין כלאי הכרם שנאמר פן תוקדש, תוקד אש, לאסירי בהנאה (ביצה שם).

תוס' חד מקמאי

מטמא בדם כנשים ואינו מתיחד עם האנשים כנשים ואינו עובר על בל תקיפו ועל בל תשחית ועל בל תטמא למתים כנשים ופסול לעדות כנשים ואינו [נבעל] בעבירה כנשים ונפסל מן הכהונה כנשים כיצד שזה לאנשים ולנשים חייב על הכאתו ועל קללתו כאנשים ונשים וחייבים על נזקו בין מזיק בין ניזק כאנשים וכנשים וההורגו שוגג גולה מזיד נהרג כאנשים ונשים וחולק בקדשי הגבול כאנשים ונשים ונוחל בכל נחלות כאנשים ונשים ואם אמר הריני נזיר שזה איש ואשה ה"ז נזיר כיצד אינו שזה לא לאנשים ולא לנשים אין חייבין לא על קללתו ולא על הכאתו לא כאנשים ולא כנשים ולא נערך לא כאנשים ולא כנשים ואם אמר הריני נזיר שזה לא איש ולא אשה אינו נזיר ר"מ אומר אנדרוגינוס בריה בפני עצמה היא ולא יכלו חכמים להכריע עליו אם זכר אם נקבה אבל טומטום אינו כן פעמים שהוא איש פעמים שהוא אשה כתבתי זו המשנה [מפני] שהיא צריכה תלמוד במקצת דברים שיש בה ובתוספתא דבכורים פ'

עין משפט נר מצוה

קכב א מיי' פ"ז מהל' תרומות הלכה יד סמג לאוין רמ"ד (טור"ד סימן שלא):

קכג ב ג מיי' פ"ח מהלכות איסורי ביאה הלכה טו:

קכד ד מיי' פ"ח מהל' תרומות הל' כו סמג עשין מג טוש"ע י"ד סימן שלא סעיף ב:

קכה ה מיי' פי"ד מהל' תרומות הלכה ב:

קכו ו טוש"ע י"ד סימן רלו סעיף ג:

תוספות ישנים

א"ל אין שאני שונה (לעיל) עיגול בעיגולין עולה וכ"ל לפי אשר פירשנו ה) דר"ל שאני שונה דרבי יוסי סבר עיגול בעיגולין עולה וא"כ ע"כ תרומה בזמן הזה דרבנן דלי מדאורייתא לא הוה עולה דהוי בטל דבר שבמנין לא בטיל ואי"ת אפילו תרומה בזה"ז דאורייתא מיהא דעולה משום דעיגול הוי תרומת פירות דהוא מדרבנן אף בזמן הזה דאורייתא אטו דאורייתא. וא"ת ומנא לן דר' יוסי קאמר לה וי"ל משום דר' יהודה פליג עליה בסיפא מכלל דת"ק דידיה הוי ר' יוסי דסתמא הוא כר פליגתיה וקשה לרבינו מנאמל שיטתא דא דא"כ הוי"ל (למכתב) הכא מי סברת דר' יוסי סבר תרומה בזמן הזה דרבנן. ועוד דהו"ל לר"ל להשיב אה"נ משום כריתא דלקמן (פב.) דר' יוסי אומר אנדרוגינוס בריה בפני עצמה היא דתשיב ליה קפק וא"כ צריך לנו לומר מאכילה בתרומה ולא בחזה ושוק וטעמא משום דתרומה בזמן הזה דרבנן. ועוד דקשה דא"כ דידע מלמודא מתניתא דלקמן דאמר ר' יוסי אנדרוגינוס בריה בפ"ע ופסק הוא לא הוה קאמר ריש לקיש שיאכיל אף בתרומה דרבנן דלקמן משמע פרק [חמר] (קיג.) שאין חכם כהן מאכיל אשתו בתרומה ואף [תרומה] דרבנן וחכם ספיקא הוי ועוד דאיה לדבר דאמרי' גבי כוי (בכורים פ"ב מ"א) משום דהוי ספק חיה ספק מחלב דהלבו אסור ואין מחלב ג) בספר ומשמע דאף שומנו של גיד אסור אע"ג דלא הוי בבהמה רק מדרבנן מ"כ גם בכאן אי ספק הוא לא הוי בריש לקיש לומר שיאכיל אף בתרומה דרבנן מדבר דלכן פירש רבינו נתנאל דה"ק מי סברת תרומה בזה"ז מדרבנן דהכי אלכתא דהא מדקתמת דר' יוסי סבר תרומה בזה"ז דרבנן סברא לן דהלכה כן שהרי ר' מאיר לא הוכיח בזאת המשנה לאוזן על ר' יוסי אע"ג שהוא חולק על זה דסבר תרומה בזה"ז דאורייתא פ"ק דחולין (דף ו: ע"ש ברש"י) ואם כן לא ראה להזכירו במשנה משום דהלכה כר' יוסי ועוד"ז מתמה רבי יוחנן לומר שהלכה כן ומשני אין שאני

ב) כמותו מטעמא דאיכא סבר דבעינן דבר שבמנין ואיסורי אגאה וגרס נקט הוי טעמא דעולה משום דתרומה בזמן הזה דרבנן וא"ת שבמנין ואיסורי אגאה וא"ל לא אפשר לומר שהרי הלכתא הוא דלא בעינן תרתי דהא סתם לן תנאי בפרק גיד הנשה (חולין לו:) דתמיכת דג טמא ובגילה לא בטלה אע"ג דבהגאה שריא ויעמא דקתמר לקמן מאי תמיכה ולא בעי מאי עיגול דמשנה יהושע הוא

ג) ר"ל לפי מה שפי' בתוס' לעיל ד"ה אמר דר"י מייריי אליבא דר' יוסי.